

Stotine ton poljskega pridelka uničenega.

Uprava za kurivo pridelka so namigali živilski upravi.

Uvedejo preiskavo proti slojstni metodi.

Chicago, Ill. — Westbrook, prvi živilski superintendent, je splošno Hooverju, živilskemu upravitelju v Washingtonu, da je ugotovilo, da so živilski vozovi na to železniških vozov se ne.

Njegovo poročilo se nanaša na živilski detektivov, ki so odkrili Chicago & Northwestern železnico, dva miljona zapadno od West Chica, velik kup prompirja, če, zelja in sladkorne pese. Ta živilski so zmetali tje, da segni. Kup je okoli sedemdeset čevrskov, sto jardov širok in trijadov dolg. Na tisoče bujčev živilski so vrgli na kup, da tam gori in gre v nič.

Živilski uradniki pravijo, da je ta pridelek pokvaril na živilski in so zdravstvene oblasti odredile, da se uniči; naobra, trdijo detektiv, da je 70 od- stotkov krompirja na kupu še do- ga. Izvedli so, da so skozi zad- dva meseca vrgli voz za vozom živilski na kup.

Detektivski so naznanili, da so od- li na tovarnem kolodvoru Chi- & Northwestern, med Crav- to in Kinzie ulice od 300 do 400 železniških vozov pridelka. Živilski uslužbenec so izpove- detektivom, da stoji vozovi dva tedna in še več. Zazna- vani so z besedo "dril". Westbrook ni obvestil le živil- skemu upravitelju Hooverju, ampak je obvestil tudi lokalni živil- ski departament o njegovi najdbi. Živilski justičnega departamenta so razgovarjali o stvari, izve- staj je toliko, da so razpota- stajne uradnike na tovarnem kolodvoru in pri kupu, da ne mo- gajo odpeljati voz. Vseve najbrže obdrže kot do- ga, da so na debelo uničevali ži- lski.

Živilski zavirači in prevodniki zahtevajo povnanje mezd.

Chicago, Ill. — Odborniki bra- tne zaviračev in prevodni- so zaključili svoje štiridnev- posvetovanje v hotelu Great Western. Izdelali so novo mez- lestvico, ki jo predložijo v treh dneh železniškemu ravnatelju. Izdelali bodo približno šest- desetstotno povnanje mezd. Nadeti je okoli 210,000 spre- stikov in zaviračev.

Prevodnike na osebnih vla- zaviračev 3.5 centov od milje; prejemale 2.9 centov. Zavi- na osebnih vlakih tirjajo dve tmini od prevodniške mezd.

Prevodniki so do zdaj kot ma- zaslužili \$165 mesečno; novi lestvici jim pride okoli

Prevodniki pri tovarnih vla- so dobivali \$4.64 za sto milj zavirani, za osem ur dela ali \$3.34 za tovarni zavirači.

Prevodniki in zavirači izjav- da jih je draginja prisilila, zahtevajo povnanje mezd.

Vincent St. John Ar- tiran.

Paso, Tex. — Vincent St. John, bivša finančna tajni- I. W. W., so aretirali v Jica- I. M. N. izroče ga zveznim o- detivom v Chicagu, kjer pride živilski člani I. W. W., pred so- dobo.

Češar za mruče je umo- ril 7 letnega dečka.

New York, N. Y. — Sedemlet- Harry Wasoienek je mrtev, ker je delal kolačke, ki jih je napra- la sestra. Mesto da bi se poslu- šalo kranega praška, je primoka- lenu prašek za mruče. Ta zmo- je posla usodopolna za male- dečka.

Vlomilci se očitno norčujejo iz policije.

OKRADLI SO SINA POLICIJSKEGA NAČELNIKA.

Detektivji zdaj stiskajo za pred- nim malopridneži.

Chicago, Ill. — Vlomilci v Chi- cagu se očitno norčujejo iz polie- je. Dokazali so, da se boje-policie- je ravnotoliko kot lanskega muga. Zdaj so vlomili pri dr. Arthur F. Schuetterju, sinu policijskega načel- nika v Chicagu.

V stanovanje so prišli skozi zad- nje okno. Premetali so vse v sta- novanju, prerežali blazine, slani- nice, obrnili narobe preproge in so odnesli za \$775 srebrnine. Na to so odšli v stanovanje nad dr. Schuetterjem. Tukaj so zopet po- stavili vse na glavo in pobrali za \$300 srebrnine.

V februarju so štirje tolovaji napadli, pretepli in oropali dr. A. Schuetterja na Sheridan Roadu. Nekaj dni pred napadom je bil o- periran. Vsed silnih udarcev, ki so mu jih prizadeli banditje, se je moral zopet vrniti v bolnišnico.

Pred nekaj tedni je dr. Schuet- ler odkril roparje, ki so kradli v stanovanju nad njim.

Policija sodi, da ima dr. Schuet- ler tako veliko smolo, da ga ban- ditje izberejo za svojo žrtev. V teh sistematično ponavljajočih se napadih vidi policija banditsko maščevanje. Roparji se mašče- jo nad sinom policijskega načel- nika, obenem pa hočejo doka- zati, da so neustrašeni in se ne boje policije.

Detektivji zdaj preiskujejo stvar in so na sledi, da izvajajo bandite, ki se očitno norčujejo iz policije.

NEPRILJETEN DOŽIVLJAJ PO- LICAJA.

Chicago, Ill. — Ko je policaj Patrick J. Dillon mirno kolovra- til svojo pot, je slišal, da kliče ne- ka ženska na pomoč. Pospešil je porake proti stranski ulici, iz ka- tere so prihajali klici, in je videl, da se neka žena bojuje z nekim mošcem. Policaj je neznanca po- grabil za vrat, a v tem trenutku je dobil udarec po glavi s svinče- no cevjo, ki ga je položil na tla in mu zlomil čeljust. Tujec je zbe- žal, policaj je potegnil samokres in oddal za njim tri strela. Pri tretjem strelu se je neznanec usta- vil in policaj ga je pograbil za vrat in gnil k bližnji patroljni postaji, kjer je poklical policijski voz.

Po izročitvi arestanta je prišlo policaju slabo in prepeljali so ga v bolnišnico.

(Neznanec je izpovedal na poli- cijski postaji, da se piše Joseph Chynard, žena je pa bila, gđe. Flo- rence Cribb, katere naslov ji je neznan.)

BOMBOVEC PRILET.

New York, N. Y. — Zvezni a- gentje so prijeli Matej Vailiekon- kounosa podom Litvina in po po- klicu tesarja. Delal je na nem- škem parniku, ki ga je zasegla zvezna vlada, da ga uporabi za transportno ladjo. Ko so ga pre- iskali, so našli v notranjem šepu bombo, ki bi razdajala ladjo.

Rojen je bil v Rusiji in imel je listek, ki mu je dovolil, da je pri- hajal na delo. Zvezne oblasti so zamokale ime parnika.

Vailiekonkounos je imel do- voljenje, da je delal v ladjedelni- ci, ni pa imel pravice hoditi na ladjo. Mornariški eksperti izjav- ljajo, da je pekleniški stroj zelo umetno delo, ki bi eksplodiral ob določenem času.

Bombovec imajo zdaj dobro za- straženega.

LETALEO SE JE UBIL.

Bay Shore, N. Y. — John V. W. Reynder, 22letni letalski vajenc, je padel iz hidroplana, ko je bil v 2,500 čevljev visoko. Padel je v Great South zaliv in se na mestu ubil.

Minimalna mezda za ladjegradniške delavce.

DELAVCI NISO ZADOVOLJNI Z ODLOKOM ODBORA.

Priziv proti odloku vlože na pred- sednika Wilsona.

San Francisco, Cal. — Zvezni odbor, ki izravna spore med la- djegradniškimi delavci in lastniki ladjedelnice, je naznanil splošno lestvico za minimalno mezdo, ki ne velja le za ladjedelnice v pa- cifičnih ladjedelnih, ampak bi služil kot kazipot za vse ladjedel- nice v deželi. Odlok poviša mez- do od 10 do 30 odstotkov nad sta- ro lestvico, medtem ko jo v neka- terih krajih nekoliko znižuje.

M. J. Maguire, ki je zastopal strokovno organizirane delavce na konferenci, je rekel: "Po tej lestvici ne bo zgrajenih mnogo la- dij. Prepričan sem, da vsa ladje- gradniška rokodelstva na pacifi- čni obali apelirajo na predsedni- ka Wilsona proti tej razsodbi."

Nekateri trdijo, da ima lestvi- ca za podlago podražitev življen- skih potrebščin po izbruhu vojne.

Na pacifičnem obrežju mora- delati v ladjegradništvu pet in sedemdeset tisoč delavcev, da iz- vrše vladni program. To pomeni, da potrebujejo 30,000 izučenih de- lavcev več, kot jih sedaj dela. Od- bor se obrne na delavski depart- ment, da zvezno posredovalno pre- skrebo izučene delavce za Kali- fornijo, Oregon in Washington, ki jih ne morejo dobiti delavske unije.

Zastopniki delavskih strokov- nih organizacij so se takoj sošli na seji, da razpravljajo o odlo- ku. Izvedelo se je, toliko, da de- lavski zastopniki niso sprejeli od- loka z odobravanjem.

VOJAŠKIH ČEVLJEV NARO- ČE ZA \$15,000,000.

Washington, D. C. — Iz dobro poučenih krogov prihaja vest, da naroče v prihodnjih mesecih za \$15,000,000 vojaških čevljev. Na- ročila so razdelili med tovarne v Missouriju, Minnesoti, Wisconsin, Iowi in Indiani. Izdelali bodo nad 3,000,000 parov čevljev za poljsko službo.

Brown Shoe kompanija v St. Louisu je dobila največje naroči- lo. Družba bo izdelala 910,000 parov čevljev. Albert H. Wein- brenner kompanija v Milwaukee napravi 128,000 parov čevljev; Weyenberg Shoe kompanija 200,000 parov; Munn Bush kompa- nija 238,000 parov itd.

IZ ČLOVEŠKIH NIZIN.

New York, N. Y. — Po večten- ski preiskavi je veleporota obto- žila Morris Wallacka, ki spada k tolpi zvočnikov, ki šteje 26 čla- nov in trči z belimi sužneci.

Wallack je imel osem belih suž- nje, ki so morale vsaki teden "zaslužiti" po 140, od katerih so mu morale dati polovico. Izpove- dal je policiji, da so se "sužnec" po služevali raznih sredstev, da so oropale in okradle svoje žrtve.

VEHODNE ŽELEZNIŠKE DRU- ŽBE ZAHTEVAJO POVI- ŠANJE TOVORNINE.

Washington, D. C. — Zastopni- ki vzhodnih železniških družb so predložili meddržavni trgovski komisiji petico, za 15-odstotno povnanje tovarnine. Zastopniki izjavljajo, če jim ne dovolijo po- višanja, da ne morejo tako točno prevažati vojne materiale.

Zaslišanje bo trajalo mogoče dva tedna. Zastopniki je 38 želez- niških sistemov vzhodno od Mis- sissippija in severno od reke Ohio.

VIHAR JE POŽEL 12 POMOR- ŠČAKOV.

Washington, D. C. — Mornari- ški departament naznanja, da je vi- har prekušil patroljni čoln bojne ladje "Michigan". Dvanajst po- morščakov je utonilo.

Premog nagroma- den v skladi- ščih.

UPRAVA ZA KURIVO UVEDE STROGO PREISKAVO.

Letošnja produkcija premoga ve- čja od lanske.

Washington, D. C. — Zvezna uprava za kurivo namerava pre- iskati vsa privatna premogova skladišča, da tako zabrani naku- pičevanje premoga v skladiščih.

Uprava za kurivo pravi: "Pro- dukcija trdega premoga bo letos za deset odstotkov večja kot v le- tu 1916. Povpraševanje po premo- gu je seveda večje. Ocenitve o po- množeni produkciji mehkega pre- moga ni dobiti, toda skupna to- naža bo prekosila produkcijo v sednjem letu."

Vsed tega se dozdeva, da pri- manjkovanje domačega premoga prikazuje nakupičevanje — kar uprava za kurivo ne priporoča, ker se je s tako stvarjo težko u- kvarjati, poleg je pa taka akcija nepotrebna, nesposobna in nepa- triotična.

Če se stvar razvije tako daleč, da povzroči ponovno razdeljeva- nje premoga, tedaj se bomo s stvarjo takoj pečali in podvzeli akcijo, ki je potrebna za splošni blagostan."

Uprava za kurivo ima informa- cije in je uvedla splošno preiska- vo glede nakupičevanja premoga v industrijskih podjetjih.

Administracija za kurivo pri- poroča, da letos zvrhajo ledenice s naravnim ledom, da prihranijo premog. Vsako leto gre petinajst milijonov ton premoga v ledenice, ki izdelujejo umetni led. Na mi- ljardne ton ledenih blokov nametajo po zimi na rekah in jezerih in hra- nijo v ledenicah, da tako odpade izdelovanje umetnega ledu.

RUDARJI V WYOMINGU DO- BE 45c VEČ PRI TONI.

Cheyenne, Wyo. — Po konfe- renci, ki je trajala vso noč, so se sporazumeli zastopniki 4,000 ru- darjev in zastopniki operatorjev v Wyomingu, da povišajo ceno pri- toni premoga za 45c, ki jih dobe rudarji.

Do tega sporazuma je prišlo valed ultimatum rudarjev, v ka- temer zahtevajo za 33½ odstot- kov povnanje mezd. Seveda so operatorji takoj obvestili upravo za kurivo, da je treba povišati ce- no za premog, če povišajo mezdo rudarjem.

Pravijo, da je predsednik Wil- son dovolil, da se cena za premog pri rudniku poviša za 45 centov.

19 OSEB NARLO SMRT V PO- ŽARU.

Paterson, N. J. — Velik požar je uničil prenočišče "Rešine ar- made." Ko so prišli ognjegašci na lice mesta, je bilo vse poslopje v plamenu in resnično delo otežo- čeno. Ob izbruhu požara je spalo petinosemdeset oseb v prenočišču.

Iz požrtih so izkopalih devet- najst mrtvih oseb. Deset oseb so odpeljali v bolnišnico, ki so zado- bile tako težke opečenine, da zdravniki dvomijo o njih okrevan- ju. Več oseb je dobilo težke po- škodbe, ki so poskakale iz goreče- ga poslopja.

Poslopje, zgrajeno iz lesa, je imelo en sam rešilen izhod.

ARGENTINSKA LETINA KA- ŽE DOBRO.

Buenos Aires, Argentina. — Po zadnji vladni cenitvi bo značil pridelek pšenice 5,000,000 fun- tenega semena 950,000 ton, ovsa 1,200,000 ton. Za cenitev koruzne- ga pridelka je še prezgodaj.

Zetev prično okoli 15. novem- bra.

VREME.

Danes lepo in stanovito vreme v Chicagu; večinsga južni vetro- vi. Solneni vzhod ob 6:28 a. m.; solneni zahod ob 4:39 p. m.

Avstrija je barbar- sko postopala v čehi.

RADI MALENKOSTI SO BILI OBDOJENI NA SMRT.

S takimi sredstvi so si avstrijski mogotci tolažili kosmato vest.

Washington, 5. nov. — Odslek za javne informacije je večeraj obe- lodanil članek, ki je preveden iz nemškega lista "Muenchener Post", toda original je bil priobčen v du- najski "Arbeiter Zeitung." Čla- nek opisuje, kako je avstrijsko vojno sodišče na Češkem obsodilo šest oseh na smrt in druge na skupno zaporno kazen 91 let za- radi čitanja in prepisovanja ne- tega ruskega oklica, ki ga je vr- gel ruski avijatik na avstrijska tla. To se je zgodilo v začetku voj- ne, v jeseni leta 1914. Oklice je vseboval apel na avstrijske Slo- vane, da se dvignejo proti Av- striji.

"Arbeiter Zeitung" je poročala o tej stvari sledeče:

"Avrelija Kolik, stara trin- dvajset let, je poslala v septem- bru 1914 svojemu stricu Valenti- nu Koliku pismo, h kateremu je prišla oklica, ki ga je pobrala na tleh v bolnišnici. Deklica je bila zaradi tega obsojena na smrt. Stric je prejel oklice in ga čital nekemu Hladniku, uslužbenec, pri- seji ravnateljstva posojilniške družbe v Brnu na Moravskem. Zaradi tega dejanja je bil Kolik tudi obsojen na smrt.

Uslužbenec omenjena družbe je naredil tri prepise oklica in uki- njegov znanec ga je tudi skrat- prepisal. Oba sta bila obsojena na smrt. Drugi, ki so čitali oklice, ne da bi ga prepisovali, so dobili od treh do pet let ječe. Neka dekla je čitala stvar svoji gospodinji, ker se pa nista strinjali z vsebino, sta bili oproščeni. Zvedel pa je za letak dijak v imenem Osaček, ki je pohajal v mestno obrtno šolo. Naredil je prepis in ga pustil na mizi. Dobil je 18 mesecev ječe. Z Osačkom je stanoval učenec Stochleba, star osemnajst let, ka- teri je iskal papirja in našel pre- pis oklica. Yzel ga je v šolo in pre- čital na glas součencem. Ker je bil premlad za usmerenje, so ga ob- sodili na dvanajst let težkega za- pora; vsi tisti pa, ki so poslušali čitanje, so dobili več ali manj let ječe. Skupna zaporna kazen za učence znaša štirindvajset let in pol."

GRŠKA KRALJICA JE BILA KAJZERJEVA SPJUNKA.

London, 5. nov. — Depoše iz A- ten prinašajo vsebino dveh brzo- javk, ki sta jih izmenjala nemški kajzer in njegova sestra Zofija, bivša grška kraljica. Brzjavki spričujeta, da je kraljica informi- rala kajzerja o vsem, kar se je go- dilo na Grškem. V brzjavki, ki ima datum 23. novembra 1916, o- pisuje Zofija kajzerju, kako so grške čete "odbile napad zavezni- kov" na Pirej, na koncu pa doda- je: "Prosim Te, sporoči mi, kdaj bo nemška armada v Makedoniji dovolj močna, da lahko zdrobi za- veznike!"

Kajzer je odgovoril, da ga zelo veseli, ker ima kraljica in njen "Tino" (kralj Konstantin) tako lojalne čete. Tino se mora odprto postaviti po robu zavezniškim brutalnežem in spraviti Grško v vojno na strani centralnih držav. Ako napade Tino Sarraillove čete od grške strani, tedaj bo vojna na Balkanu kmalu konec in uboga Grška bo "rešena." Tino ve to.

ČESTNOŽELEZNIŠKA NE- ZGODA.

Battle Creek, Mich. — Na pro- gi Camp Custer sta trčila skupaj voza električne cestne železnice. Od deset do dvanajst civilnih o- seb je dobilo precej teške po- škodbe. Motornik George Crane je zadobil tako težke poškodbe, da jim najbrže podleže. To je še druga večja nezgoda, odkar so pričeli z obratom na tej progi.

Avstrijci in Nemci prekoračili Tagliamento.

PRVE AMERIŠKE ŽRTVE NA EVROPSKEM BOJIŠČU.

Francoške čete so odbile nemški naskok na zapadni fronti.

Rim, 5. novembra. — Vojni stan poroča, da so Avstrijci in Nemci prekoračili Tagliamento.

Poročilo se glasi: Sovražnik, ki je s uspehom po- stavil nekaj čest na desni breg Tagliamenta severno od Fimana, je pomnožil svoji pritisk na levo krilo naše črte.

V soboto ponoči in nedeljo so naša letala in zračne ladje s us- pehom bombardirale sovražne če- te v soteskah Coporretta in Tol- mina ob levem obraku Taglia- menta.

FRANCOZI SO ODBILI NAPAD.

Paris, 5. novembra. — Oficial- no poročilo naznanja o topniški delavnosti v Belgiji in agoraji Al- sacciji. "Sovrahen napad na naše majhne straže zapadno od Coucy- jeve žume je bil odbit in ujetniki so ostali v naših rokah. Povod dragod je bil mir ponoči.

NOVO MIROVNO POGODBO VI- DIJO V ČERNINOVEM PO- TOVANJU V BERLIN.

Kodaž, 5. novembra. — V ta- kajnjih diplomatskih krogih so- dija, da je potovanje grofa Oto- karja Csernina, avstrijskega mi- nistra za zunanje zadeve, v svoji s nove mirovne pogodbe central- nih sil.

PRVA LISTA AMERIŠKIH IZ- GUB V FRANCIJI.

Washington, 5. nov. — Vojni departament je danes izdal prvo li- sto imen padlih, ranjenih in uje- tih ameriških vojakov v Franciji. Lista obsega dvanajst imen: trije mrtvi, pet ranjenih in dvanajst u- jetih. Med ujetimi sta dva Okla- šana.

Prva bitka, ali pravzaprav le praska med Nemci in Američani se je vršila 3. novembra v okoliš- kanala Rhine-Marne v Lorenu. Čet- tica dvanajstih ameriških vojakov je držala zakopni lok in Nemci so s topniškim kritjem odrezali to čet- lico od ostalega moštva, nakar so udri v zakop. Vnel se je boj in re- zultat je znan. General Pershing javlja, da so Nemci ostavili enega svojega ranjenca na bojišču, dru- ge izgube pa niso znane.

Berlin je poročal na kratko še v soboto, da je bilo ujetih nekaj ameriških vojakov v majhnem spopadu ob kanalu Rhine-Merne.

Zadnje dni so javljali iz Franci- je, da postajajo ameriški vojaki je nestrpni in siti boja s samimi "kennami," ki jih rabijo pri več- banju. Komaj čakajo, da bi se vr- gli na rešenega sovražnika in pr- vi spopad jih bo gotovo podžgal, da se bodo borili s toliko večjo vne- mo in maščevalnim duhom. Ge- neral Pershing je poročal, da so naše čete v najboljšem fizičnem stanju in dosele izurjene v moder- nem bojevanju; zdino, kar jim je še manjkalo, je, da se prilagodijo razmeram pod sovražnim ognjem. S to izkušnjo je zdaj šola popol- na.

AVSTRO-NEMSKA OFENZIVA NA TIROLSKEM.

London, 5. nov. — Z italijanske- ga bojišča danes ne poročajo do- sti. Zadnje uradno poročilo iz Ri- ma pravi, da skušajo Avstro-Nem- ci prodirati iz Tirolskega, to je od severne strani, ki je daleč v o- zadju sedanje nove fronte ob Ta- gliamentu. Napadi so se izvršili po ljutih topniških pripravah v o- kolšču Giudicaria na pozicije v do- linama Danne in Glumelli, toda napadi so bili odbiti po vročem bo- ju. Ob reki Tagliamento se še na- daljuje topniška bitka.

(Daje na 3. str., 2. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen štedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vsa, kar ima stik s uredništvom

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4936.

Datum v oglepju n. pr. (October 30-17) poleg valiga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DEMOKRACIJA PRINAŠA NAPREDEK ZA ČLOVEŠKO DRUŽBO.

Mnogo ljudi vidi že v duhu krvave poulične boje, barikade gnojne vile in bajoneta, če slišijo izgovoriti besedi "socialna revolucija". Nekateri ljudje, ki so silno nazadnjaški in bi najraje videli, da se vrnejo srednjeveški časi, ko je nad kmetom zvižgal valpov bič, tolmačijo nalašč, da se socialna revolucija mora izvršiti na krvav način in v pouličnih bojih. Med socialisti zopet najdemo posameznike, ki radi mnogo govore o socializmu, ga tolmačijo drugim po svoje, pri tem pa še površno niso prečitali ene znanstvene knjige o socializmu. Taki sodrugi radi sanjajo o tem, da se zvečer vležejo spat, drugo jutro se pa zbude v socialistični družbi.

Kaj pomeni beseda revolucija?

V industriji opazimo revolucijo, če človeški ženij izume nov stroj, ki proizvaja za deset starih strojev in katerega obratuje en delavec mesto desetih. Stroj je v proizvodnji povzročil preobrat — revolucijo. Prihranil je človeško delavno moč in pomnožil produkcijo blaga. Tovarnarji, ki ne nabavijo novih strojev, podležejo v konkurenčnem boju s tovarnarji, ki so si omislili nove stroje, da prihranijo na proizvodnih stroških in producirajo več blaga. V vsaki taki iznajdbi so desetletja, tudi stoletja dela. Prišla ni čez noč, ampak ženij je gradil za ženijem.

Socialna revolucija pomeni preobrat v človeški družbi. Ta preobrat še le ne pride, ampak že živimo sredi njega in se neprestano vrši pred našimi očmi.

Če n. pr. državni parlament sklene, da se podpržavijo železnice in rudniki, je to socialen preobrat. Železnice in rudniki so bili lastnina privatnih podjetnikov, s podpržavljanjem pa postanejo državna last. Če je v državi uvedena politična demokracija in so v političnih zadevah vsi državljani enakopravni, niso železnice in rudniki postali državna last, ampak so splošna ljudska lastnina. Ljudstvo izvoli svoje poslance v postavodajne zbore, občinske zastoje in javne uradnike, da upravljajo in vodijo zanj državne posle in podjetja, ki so državna.

Socialni preobrat je tudi, če vlada določi cene za blago, ki so ga izdelali v tovarnah privatnih podjetnikov. Dokler parlament ne da vladi moči, da določa cene za blago, lahko podjetniki poljubno gonijo cene navzgor. Postava za določanje cen omeji moč podjetnikov, obenem pa pomete dobro s starim manchesterskim načelom, na katerega prisegajo večinoma vsi kapitalisti kot edino pravo gospodarsko pravilo, da se cene blaga uravnavajo po ponudbi blaga in po povpraševanju po blagu na trgu.

V sedanjih svetovni vojni vidimo, da se take socialne spremembe vrše v vseh državah, ki podirajo stare naprave v človeški družbi in grade nove, na katere še misliti ni bilo pred vojno, da se dogode v doglednem času.

Ali nemogoče je, da se ta preobrat izvrši kar čez noč. Če država prevzame samo eno industrijo, morajo biti pred vsem tukaj pogoji, da je mogoče podpržaviti industrijo. Industrija mora biti tako daleč centralizirana, obrat v nji dovršen, da vse gladko teče v industriji in se razvija nemejeno, ko se vrši podpržavljenje.

Odkar je izbruhnila svetovna vojna, se družabne razmere hitro razvijajo in človeška družba se razvija s hitro navzgor, kakeršne ne pozna zgodovina do sedaj. Za marksitere preuredbe v človeški družbi bi preteklo stoletje, da se izvrše. V svetovni vojni so se izvršile v enem letu, ali še v krajšem času.

Kdor ni slep za dogodke, mora videti, da hite kulturni narodi z mrzlično hitro nasproti novemu družabnemu redu. V vseh kulturnih državah vidimo, kako se vrši boj med državo in privatnimi kapitalističnimi interesi za moč. Privatni kapitalistični interesi se neradi umikajo državnim in postavljajo se jim v bran. Toda na celi črti se kapitalistični interesi umikajo pred državnimi, četudi neradi. Do odločitve pa težko pride, dokler traja vojna, ampak šele pride, ko nastane mir.

Če zmagajo v tej vojni države, ki so za politično demokracijo in bo avtokracija vržena ob tla, da bodo kulturni narodi lahko z glasovnico odločali o svoji usodi, gospodarstvu in socialnih uredbah, tedaj ne bo treba čakati stoletja, da se gospodarski preobrat izvrši v korist ljudstva. Preobrat pride v kratki dobi in mirno, če odštejemo majhne praske med posedujočimi in neposedujočimi sloji, ki so samoposebica pri vsakem preobratu.

Kedaj se izvrši ta preobrat, ure in dneva, ne more povedati nihče. Pride pa zanesljivo, ko ljudstvo pride do spoznanja, da je potreben in izvoli v postavodajne zastoje moč, o katerih je prepričano, da ga izvrše.

Če zmagajo v tej vojni države, ki zastopajo avtokracijo, potem je gospodarski preobrat potnjen nazaj. Minilo bo precej let, da pride politična demokracija med kulturnimi narodi do veljave, ki jo ima danes.

Kdor je za napredek človeštva in da se človeška družba tem hitreje razvija v popolnejše forme, je v tem velikanskem svetovnem boju na strani demokracije, ki je ključ do človeške družbe, v kateri bo razredni boj tuja, nepoznana reč.

Debata med Teodor Cvetkovom in dr. Leontičem.

Včeraj se je vršila v Pilsen Sokol dvorani debata med T. Cvetkovom, urednikom Radniške Straže in dr. Leontičem, predstavnikom Jugoslovanskega odbora v Londonu. Tema debati je bila, da li je zedinjenje in osvobodjenje Jugoslovancev mogoče edino potom socializma. Cvetkov je govoril za, in Leontič proti. Navzgor je bilo okoli petnajsto ljudi, večinoma Hrvatov, in nekoliko Srbov in Slovencev.

Predsedoval je Stjepan Ratković, ki pozdravi navzoče in apelira, naj se med debato zadrži povsem mirno.

Prvi dobi besedo Cvetkov, ki izjavlja, da je današnji družabni red krivičen, ker ali en razred ljudi, da je suženj drugega. Delavski razred sam je sposoben, da se reši vladodržev, kajti ti mu ne bodo dali svobode. Že za časa Krista se je širil uporni duh nisoar posedujočih mas proti vladajočim krogom.

Zgrešena taktika, ki jo je zastopal krščanstvo v začetku je bila ta, da se je pridigovalo masam, naj voljno trpe, za kar bodo dobili plačilo v nebesih, medtem ko bodo bogataši pogubljeni in trpeli muke vsled zatiranja revežev v peklu. Krist je celo javno nastopal proti tiranom, za kar so ga ti umorili. To, pravi, je zapisano v bibliji, ker on ne ve, da li je Krist živel ali ne, ker njegova eksistenca do danes še ni bila dokazana. Pozneje je krščanstvo udinjalo svoje moč vladajočemu razredu in učilo mase pokorščine in spoštovanja do svojih gospodarjev. Obenem je učilo ljubezen do bližnjega in poudarjalo zapoved, ne ubijaj! Danes ubijajo milijoni proti njihovi volji. Vladajoči krogi ene države so poneumnjevali narod s tem, da so mu slikali sovražnika v sosednem narodu, medtem pa neusmiljeno izkoriščali proletarijat. Priporočeval je o postanku industrije, razvijanju tehnike in modernih strojev, o zedinjevanju kapitalistov v trupe, in od nasprotni strani organiziranje delavstva v strokovne in politične organizacije.

"Če hočemo svobodo, si jo moramo sami priboriti. Edino le potom socializma je mogoča svoboda mednarodnega proletarijata. Kadar pade kapitalizem in zavlada delavstvo, pride svoda proletarskim masam. Brez delavstva se ne more ničesar izvršiti. Rečemo, da danes vsi pomirajo, ali da ne grejo na delo, koleseje v tovarnah bi se ustavilo — postalo bi mrtvo. Producerska vsega bi obstala. Parasiti, lastniki vsega bogastva in druga nekoristna svojati bi morala prijeti za delo, ali pa poginiti od glada. Kljub veliki važnosti proletarijata v človeški družbi isti nikjer ne uživa svobode.

"Kar velja za ves svet, velja tudi za Jugoslovane. Mi ne želimo svobode in združenja samo za Srbe, Hrvate, Slovence, nego tudi za Bolgare. (Klic: Proč z Bolgari! Doli z njimi!) Mar niso oni tudi Jugoslovani? (Klic: Kajzerjevi! Vrišči. Predsednik miri.) Dobro, če hočete izključiti Bolgare, pa jih ne bom več imenoval. Propagirate bratstvo, svobodo, a pri tem izključujete od nje ves narod. Če jih obsodite zato, ker se bore proti Srbiji, potem morate obsoditi tudi Hrvate in Slovence, kajti tudi oni se bo-

re proti Srbiji. Kot so pridržani Hrvatje in Slovenci, ravno tako so pridržani tudi Bolgari od monarhistične vlade, da se nahajajo v bojnem metežu. Pustiti hočete Bolgarijo izven meja vaše Jugoslavije in s tem ustvariti podlago novim konfliktom, sovraštvo med Srbijo in Bolgarijo. Bolgare se je vedno prištevalo Slovanom. Pred leti je zelo cvetel panslavizem. Nastopalo se je z govornicami polnih fraz o zedinjenju vseh Slovanov v eno državo. Panslavizem je sedaj prazna fraza. Ljudje se dele vsled neenakega položaja v družbi in ne vled meje. Ljudstvo je treba poučevati, da se bo naučilo misliti. Ljudstva je treba šole, ne pa fraz.

"Nemci naj bi posnemali Rusce in obrnili orožje proti kajzerju, mesto, da ga vihte proti Rusom. Od kapitalističnih držav ni garancij za svobodo v nobeni obliki. "Po vai Evropi se čuti gibanje revolucije. Le ta, če bo uspešna, prinese narodom rešitev. "Sem za svobodno jugoslovansko republiko, ne samo to, nego tudi za belkasko, za evropsko, za svetovno republiko!" To je površen posnetek Cvetkovove uvodnega govora. Govoril je nekoliko brez trideset minut. Mimogrede omenim, da je poročevalec teh vrstic prišel na zborovanje par minut pred pričetkom debate in vprašal nekoga reditelja (člana združenja št. 6) za prostor pri mizi kot poročevalec "Prosvete", a se mu je nepovolno odgovorilo in ni dobil zašlejenega prostora, temveč je moral stati v gneči pri vratih.

Za Cvetkovom je nastopil dr. Leontič. Sarkastično omenja, da tisti, ki bi žel največji aplavz, bi izšel iz boja kot zmagovalci. (Pri- stavi Cvetkova so namreč med in po končanem Cvetkovim govorom burno plaskali.) Pravi, da je potrebno, da navzgor raje mislijo, in z razsumom razsodijo, kdo ima prav in kdo ne na koncu debate. Apelira, naj se ga ne moti s plaskanjem in si ga tudi ne želi. Ako ga Cvetkov hoče imeti, naj ga ima. Pravi, da ni socializem edini, ki se bori za svobodo narodov.

sko, za revolucijo v Franciji in Rusiji in potem za vojno Nemčije z vsem svetom. Čemu ne za revolucijo v Nemčiji. Razven Lieb- knechta so vsi nemški socialisti delovali sporedno s kajzerjem v ti vojni. Socialisti v zvezniških državah, ki so proti vojni in delu- jejo za mir, s tem namenoma ali nenamenoma, veda ali neveda, po- magajo Nemčiji in njeni avtokra- ciji. Za mlado socialno revolucijo smo tudi mi, a ne za hohensol- lernsko revolucijo. Če bi bili v službi kapitalizma, kot se nam o- čita, bi nas nemški najboljšje pla- čal. Tudi smo za svetovno republi- ko, a za to je treba ustvariti pod- lago. Fantaziranje s frazami ne pomaga nič. Vojna je sedaj tu. Nemški socialisti je niso prepre- ili in nočejo podvzeti revolucije ni- ti sedaj, ko imajo v rokah orožje. Kako je bodo začeli poenaj brez orožja? Ali naj potem čakamo na preobrat družbe potom sociali- zma? Socializem je danes za nedo- taktnost Nemčije in Avstrije. Ne ves, nego le "Stoekholmski so- cializem". S kako lahkoto je dala Avstrija in Nemčija potne liste delegatom na stoekholmsko kon- ferenco. Zastopniki češke social- ne demokracije, ki so za neodvis- nost Češke, niso dobili potnih li- stov od avstrijske vlade. Ali ni to sumljivo?

Ali naj držimo roke križem in čakamo? Mi smo zavezniki, ker upamo na njih zmago in ker od njih upamo, da nam pomorejo do združenja. Naj še omenim glade Bolgarov. Cvetkov vpraša, čemu od te zdu- žitve izključujemo Bolgare, kajti tudi oni so Jugoslovani in kot ta- ki en narod z ostalimi Jugoslova- ni. Bolgari so, da me pravilno razumete, južni Slovani, medtem ko so Hrvatje, Srbi in Slovenci Jugoslovani. Zadnje tri narodno- sti ni žele združenja, medtem ko so Bolgari proti. Kar se tiče ene- ga naroda, moram omeniti, da so Bolgari mešanica tatarskega ple- mena. Kaj ne, gospod Cvetkov?

V splošnem se je dr. Leontič pe- čel s citati raznih socialistov, v pr- vi vrsti nemških, in imel namen z njimi dokazati zgrešeno taktiko oficijalne socialne demokracije v sedanjih vojni in delovanje nem- škega socializma v prošlosti in se- danjosti za gospodarsko in politično okrepitev nemške države. Ako zmagajo Nemčija s svojimi za- veznicami, v kar pa on dvomi, po- tem je zaščiten usoda Jugoslo- vanov.

Že iz prej omenjenega vzroka mi je nemogoče podati govore bolj podrobno. V drugem nastopu je Cvetkov vzel za predmet "želodec". Na Leontičevo očitanje, da smo pre- več materialistični, bi se dalo od- pomisliti, kako? Če bi bil jaz Bog, bi ustvaril človeka brez želodeca, pa bi se spravilo želodčno vpraša- nje s sveta. Dokler pa ima človek želodec, je ta, njegovo prvo vprašanje. Če se ne zadosti njego- vim potrebam, je človek nespodo- ben za učenje, za delo, za vsa. La- kota je povzročala revolucije, ubi- jala narode in uničevala individu- je. Socializem hoče zadostiti potre- bam "želodeca", kajti ljudje se po- tem lažje uče in so pristopnejši kulturi. Sedaj jim borba za mate- rijalna sredstva vzame skoro vse življensko energijo.

Leontič je pobijal Marksa, ne mene. Ako je Marks leta 1847 bil za vojno se je tudi on, kot vse druge stvari na svetu spre- minjal. Ako je bil takrat na take- mu potu, je bil pozneje drugačen. Ko bi danes še živel, bi obsodil in deloval proti vojni. Marks je stvaritel največje svetovne ideje. Toda četudi je bil Marks za voj- no, je to njegova stvar. Toda jaz ostanem za mir in bom deloval in pisal, kot do sedaj, tudi v bo- doče v tem smislu. Jaz se ne opi- ram na zmago nobene države. Svoboda narodov zavida takrat, kadar se bodo oprijeli Marksove- ga načela "proletari vseh dežel, združite se!"

Leontič citira Marksa, ko je na- padal Jugoslovane, oziroma Hr- vate. Pozabil pa je povedati, kaj je dalo Marksu povod, da je im- noval jugoslovane sovražnike re- volucije. Hrvate so pod banom Jelačićem pomagali Avstriji vdu- štiti revolucijo leta 1848! Ravno ta varok je bil proti Rusom. Ves svet je videl v Rusiji največjega neprijatelja demokracije. Ako bi Marks danes živel, sem prepri- čan, da bi podprževal mlado Rusjo in njeno revolucijo.

Tudi ni res, da je v Nemčiji med socialisti Liebknecht edini, se bori proti avtokraciji. Cela sta druga vplivnih socialistov, je, ki so istega mišljenja, in se je imel dovolj prilike izjaviti njih. Mi ne vemo, kakšno je po- loženje med proletarskimi v- stami v Nemčiji. Soditi po por- lih, ki jih je aplah mogoče do- vidimo, da delajo kajzerjeve velike skrbi. Tudi v masah ne- škega naroda se širi vporni di- Priznam, da je bila večina v la- mentu za vojno in jo podprl in jaz sem proti temu pisal njih taktiko dovolj obsodil.

Ako ste za demokracijo, mo v pogledu združenja Jugos- vanov, čemu potem ne delujete republiko. Meni se zdi, da vsa- cija gre za tem, da se pres- "džab" enemu kralju. (H med občinstvom.) Dokazov, so zavezniki za združenje Ju- slovanov ni, ker niso dali zato- danes še nikakih garancij. Od- spodarjev današnjega sistema- pričakovati svobode, tudi ne Jugoslovane.

Urinjevanje skoro dva ti- stare monarhistične forme e- mu narodu, in se potem odes- s plaščem demokracizma, je v- našnjih časih največja absurda. Mejem, ko se drugi narodi o- sajo te forme, se jo, nam pri- je. Cvetkov prizna, da se je us- pesh revolucije v Rusiji zah- ti v prvi vrsti socialistom. So- cilizem je edina popolna rešitev, zahtevamo, da živite, ne pa e- rate za socializem. V to delo- potrebno, da pridete tudi vi, spod Leontič.

Izjava nadalje, da je za sve- no republiko brez pušk, kano- in militarizma, kjer se bo li- stvo lahko nazivalo svobodno- žavljane sveta. Za njim nastopi zopet Leontič, ki pravi, da se vsa debata, Cvetkove strani vodi na na- kot da sem tu zato, da pobij socializem. Vse, kar je gov- Cvetkov v drugem nastopu- meni simpatično. Jaz ne napu- socializma. O njem sem gov- le, da sem dokazal, da se ga- nemške strani izrablja v pr- nemškega orožja.

Toda tema današnje debate- morala biti, da li je socializ- edini način, po katerem bo- me, združiti Jugoslovane. In- spod Cvetkov bi moral to do- zevati, ne jaz. Tako smo se- dogovorili. Cvetkov je ves e- govor zanikal v navaden agit- ričen govor za pridobivanje- stva za socialistično stranko. zume se, da je tudi nam šelo- uprašanje ravno tako teži- kot Cvetkovu.

Tudi mi smo za mir in delo- mo zanj, toda ne na način, bi- bil všeč kajzerju. Vojna je tu- ta nam je bila usiljena. Mi- smo zavezniki naravno zato, ker- proti Avstriji in Nemčiji. Tri možnosti so, po katerih- lahko konča ta vojna. Zmag- vevnikov, zmaga Nemčije in- njih zaveznic, ali pa da ostane- tako kot je bilo pred vojno.

Mi trdno upamo v zmago za- vnikov, in v tem slučaju bodo- ali Jugoslovani do združitve v- močjo zaveznikov in ne soci- demokracije. Gospod Cvetkov- ima še dovolj časa, da dokaze- protivo. V najnem dogovoru za- bato vva se v pogledu socializ- zjedini, ker jaz nimam proti- cijalizmu kot takemu nisoar.

VESTI Z BOJISKA.

(Nadaljevanje s prve strani)

stali na strani zaveznikov in pomagati strelati največjo nevarnost, ki preti svetovni civilizaciji. Na koncu debate sta imela pravo stališče drug drugemu pred očmi.

Cvetkov stavi prvo vprašanje. Leontić trdi, da delajo na socijalisti v prilogi Nemošnje, kar je vprašanje, v čemogo korist delal general Kornilov, ki ga je dr. Leontić v Hrvatski Zastavi zagovarjal?

Leontić odgovarja, da ni Kornilov nikdar zagovarjal, kar laže dokazuje s člankom, ki je bil objavljen v "Hrvatskem Svjetlu". Ako je bilo kaj podobnega "H. S.", tega ni pisal on.

Nato stavi na Cvetkova vprašanje, koliko je razlike med socijalizmom in komunizmom?

Cvetkov pojasnjuje, da v splošnem med socijalizmom in komunizmom ni razlike in na kratko pojasnjuje njegovo učenje o ti stvari.

Leontić pravi, da je zadovoljen s pojasnitvijo, ki mu ga je dal Cvetkov, da pa ima pred seboj še eno vprašanje, to je razlika med Cvetkovim in komunizmom, ki se je v "H. S.", med časom, ko se je agitiralo za to debato, malo namigavalo, da je nastavljeno strške vlade.

Cvetkov protestira proti temu vprašanju in pravi da v dogovoru s Cvetkovim reče, da sme postaviti še vprašanja.

"Na ta način vas tudi jaz lahko vprašam, koliko dobivam od vojne in če bom ali s takimi vprašanji naprej, se lahko zgodi, da kdo odnese z zborovanja kakšno glavo."

Leontić dokazuje, da stoji v dogovoru, da se sme poljubno stati kakor koli vprašanje, to je ker so duhovno razburjeni, mi pa da je najbolje, da se vsa stvar odloži.

Proti koncu zborovanja je vladala dvorani velik hrup in redni so imeli dovolj dela miriti razburjene duhove. Oba govornika se je motilo z raznimi mednarodnimi Cvetkova že bolj kot Leontića. Mediji po avplavzih, je bilo navdušen več Cvetkovih, kot Leontićevih pristajal, no, morda so bili Cvetkovi bolj živahni, kar se vili v ploskanje, kar tudi šteje za večjino število oseb. Leontićevi so bili pa bolj delavni z mednarodnimi.

Kot pri večini debat, tako tudi tu svidenec ni poslušala, da se potem potom zdravega razuma odločila, kdo da ima prav, kdo ne. Tisti, ki so prišli na zborovanje, da ploskajo Cvetkovu, so mu iskali do konca, in ravno to vedno za nasprotno stran. Ne rečem, da je to v navadi pri javnih debat, samo pri Jugoslovanih. To se dogaja pri debat tudi pri drugih narodih.

RAVNA PRISTANIŠČINA DELAVCEV VSI NA MITL

New York, N. Y. — V sredo zvečer 40.000 pristaniščinskih delavcev, če delodajalci odklonijo pogajanja. Ta sklep je obelodanil direktorni svet organiziranih pristaniščinskih delavcev. Splošna stavka pristaniščinskih delavcev ustavi nakladanje ladij, ki imajo odpluti proti Evropi, sploh preneha z vseh življenje na pomolih morških pristanov.

ZDRAVSTVENI KONTRAR ZA VRATNO UBOJEN.

Darning, N. M. — "Red" Schimpacher, inspektor življenjskega oddelka v Novi Mehiki, je bil ustreljen iz zasede.

Aretovali so John Parksa, inšpektorja Panhandlske živinoreje, ki zveze, ki je osumljen, da je oddal usodopolni strel.

Skozi dve leti sta bila najboljša prijatelja.

AVTOMOBIL — VARNOST ZA DEJAVNO.

Lafayette, Ind. — Voz Indiana, Terre Haute in Eastern elektronske železnice je udaril v avtomobil in ga razbil v kose. Posledica treasa je pet mrtvih in trije ranjeni.

Mrtvi so: 36-letni Hugh Ellis, njegova žena, mati in dve hčeri, stari 8 in 6 let.

Ranjene so Mary, Ruth in Evelyn Ellis, hčerke Ellisa.

gu Tigrisa nasproti Dne. Turki so se naglo umaknili proti Tekritu pod zaščito močne zadnje straže. Angleške čete so okupirale vse pozicije in njihova kavalerija je ves dan zasledovala bežeče Turke. 89 Turkov je bilo ujetih in zajetega je bilo precej streliva.

Fronta v Palestini: V Bersebi so naše čete vplele petnajst topov. V Gazi smo ujeli 444 Turkov, med katerimi je 26 častnikov.

Turško poročilo: Iz Carigrada javljajo, da je večer pet ruskih križark bombardiralo turško obrežje Črnega morja. Turške baterije so odgovarjale. Na kavkaški fronti sta napadli dve kompaniji ruske pehote, toda bili sta odbiti. Pet sovražnih avijatikov je metalo bombe na Kieri; turški topničarji so zrušili tri eroplane.

Razno iz inozemsiva.

Vse nemci niso zadovoljni s Hertlingom.

Bern, Švic, 5. nov. — Tukajšnji politični krogi menijo, da imenovanje grofa Hertlinga kancelarjem pomeni politično revolucijo v Nemčiji. Novi kancelar bo menda zanesel boj za mir iz Dunaja in Monakova v Berlin.

Kodanj, 5. nov. — Iz Berlina poročajo, da niso vsi nemci niti malo zadovoljni z novim kancelarjem, ker nimajo vere, da bi podpiral Hindenburgov mir s nekajjami in odkloninami.

Državni zbor se snide 22. novembra in grof Hertling bo takrat objavil svoj program.

"Vossische Zeitung" poroča, da je podkancelar Helfferich podal ostavko zadnjo soboto.

Boj proti Tereščenkovi.

Petrograd, 5. nov. — Rusko časopisje je zelo razburjeno valed spora, ki je nastal med ministrom zunanjih zadev Tereščenkovi in svetom delavskih in vojaških delegatov. Svet je kategorično nasproten Tereščenkovi prisostvovanju zavezniški konferenci v Parizu. Socialist Skobolov, bivši minister za delo, katerega je delavsko-vojaški svet izvolil svojim delegatom za konferenco, je večer dolgo časa konferiral z angleškim poslanikom Buchananom.

Vojni minister Verhovskij je iz ostal od zadnje kabinetske seje in že se širi v Petrogradu govorica, da bo resigniral.

Urugvaj je ustavil zlato Argentini.

Montevideo, Urugvaj, 5. nov. — Vlada republike Urugvaj je danes prepovedala nadaljni izvoz zlata v Argentino.

Španija ostane neutralna.

Madrid, 5. nov. — Novi ministri predsednik Manuel Prieto de Albuera, kateremu se je posrečilo sestaviti mešano, liberalno-konservativno ministristvo, izjavlja, da Španija ostane še vnaprej strogo neutralna.

Socialistično časopisje napada novo vlado, da je nazadnjaška kakor je bila prejšnja, kar je slabo za sedanji čas, ko se povsod pojavlja demokracija. Napoveduje vladi kratko življenje.

Kuba uvede konskriptijo.

Havana, Kuba, 5. nov. — Jutri se snide kubanski kongres in vlada bo predložila zakon za obvezno vojaško službo. Sedanja armada pristojevalcev šteje okrog 25.000 moč, katero pa hočejo pomnožiti.

Izjemne postave proti Nemcem v Braziliji.

Rio de Janeiro, 5. nov. — Brazilski kongres je sprejel zakon, ki jemlje Nemcem v Braziliji nove zemljiske koncesije in vlada ima pravico vzeti nemške banke pod svojo kontrolo. Vse pogodbe za javna dela z nemškimi podjetniki so preklicane.

Nemški general ubit pri Rigi.

Amsterdam, 5. nov. — Iz Berlina javljajo, da je bil ubit general Berrer, poveljnik viremberskih čet na severovzhodni fronti, ko je obiskal zakope na rižanski fronti. Berrer je pomagal voditi zadnje ofenzivo na omenjeni fronti.

Belgijska dekleta kopljejo nemške zakope.

London, 5. nov. — Žepni dnevniki ujetega nemškega častnika pokazujeta, da Nemci s silo vposledke napadli Turke dvajset milj severno od Samare, na desnem bre-

nju Tigrisa nasproti Dne. Turki so se naglo umaknili proti Tekritu pod zaščito močne zadnje straže. Angleške čete so okupirale vse pozicije in njihova kavalerija je ves dan zasledovala bežeče Turke. 89 Turkov je bilo ujetih in zajetega je bilo precej streliva.

Fronta v Palestini: V Bersebi so naše čete vplele petnajst topov. V Gazi smo ujeli 444 Turkov, med katerimi je 26 častnikov.

Turško poročilo: Iz Carigrada javljajo, da je večer pet ruskih križark bombardiralo turško obrežje Črnega morja. Turške baterije so odgovarjale. Na kavkaški fronti sta napadli dve kompaniji ruske pehote, toda bili sta odbiti. Pet sovražnih avijatikov je metalo bombe na Kieri; turški topničarji so zrušili tri eroplane.

Kajzer je zelo bogat s železnimi križci.

London, 5. nov. — Nemški ujetniki pripovedujejo o čudnih zaslugah, ki jih prinesejo železni križci v Nemčiji. Neki "hrabri" vrtar je dobil križec, ker je pridelal tako dobro salato, da so jo z veseljem jedli oficirji. Križec sta dobila tudi česar, ki je naredil za boj za poljičev salato na fronti, in končno vojaški kuhar, ki je salato pripravil.

"Če človek stoji straven, kadar dele križce, se zgodi, da tudi na njegovih prstih obvisi železno znamenje, ne da bi reved vedel, zakaj," — se norčujejo Nemci sami.

Laurer zahteva konskriptijo zlata.

Ottawa, Ont., 5. nov. — Sir William Laurer, vodja opozicije v kanadskem parlamentu, je zopet kandidat pri bližajočih se volitvah in njegova platforma je: Konskriptija zlata in moških za armado. On je za to, da Kanada pomaga z vsemi silami poraziti Nemčijo, toda delež žrtvovanja mora biti enak za bogatino kakor za reveže. Kdor je sposoben, naj gre v armado, in kdor ima denar gre najnujnejše potrebe, naj ga da.

Ameriške vesti.

BORBA ZA SIROVO MASLO JE PRENEHALA ŽIVITI.

Chicago, Ill. — Elginaka borba za sirovo maslo, ki je od leta 1870 narekovala cene za sirovo maslo in kokojša jaca, je zaprla vrata. "Jokal ne bo pihče za njo."

ROPARJI SO ODNELI \$5.000.

Glenwood, Ark. — Pet tolova-jev je oropalo tukajšnje banko za \$5.000. S seboj so vzeli blagajnika K. E. Hallmana in ga rabili za ščit, da niso meščani streljali na nje.

HRANITE KORUŽNO SEMEN.

Washington, D. C. — Zastop-trjuje po srednjem z nizki poljedelskega departamenta potujejo po srednjem zapadu in priporočajo farmerjem, naj hranijo koruzno seme za dve leti. Letos je pridelek koruze izredno velik.

SPOR RUDARJEV V BAKRE. NEM OKROŠJU IZRAVAN.

Clifton, Ariz. — Delavski tajnik William B. Wilson, predsednik Industrijske komisije za delavske razmere, naznanja, da je spor v bakrenem okrožju Clifton-Morenci-Metalef izravan. Štávka je prišla 1. julija in prizadetih je bilo 7.000 rudarjev.

Pravskovalna komisija se je od-peljala v Bisbee.

Za sabažo in kratak čas.

Ta je je pisk. — Emil je našel na ulici denarnico s 100 franki in jo vtaknil v žep. Drugi dan je skrbno iskal po časopisih kakšne opasko o izgubljenem denarju. In res je našel, kar je iskal, ker tam je bilo omenjeno, da pošten najditelj dobi pet frankov nagrade. Nagro gre k telefonu in pove lastniku izgubljenega denarja, da je on našel omenjeni denar. Ob enem ga je prosil, da naj mu takoj pošlje obljubljeno nagrado petih frankov pod "C 100" po poštnem povzetju, šel, v vojnem času se mora skrbeti za svoj obstanek.

"Kako je pa z mojim sto fan-ki?" vpraša bojele gospod.

"O, hvala, te imam še!" odgo-vori Emil.

"Ampak ta denar mi morate vrniti!"

"Jaz sploh nič ne vrnem," je Emil mirno odgovoril. "Sicer bi vas ne nadlegoval s to zadevo, da

Slovenska Narodna

Podpora Jedinota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Izšep. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-28 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegril, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 84, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kubiš, 9449 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 51st St., Chicago, Ill.

NADOBNI ODBOR:

John Ambrosio, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. E. Tucher, 674 Abney Ave., Hockaysville, Wyo.

POROČNI ODBOR:

Anton Hrist, 311 — 90th Ave., New Duluth, Minn.
John Hradick, box 432, Haulton, Pa.
Rudolf Pleterski, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 5, Wilkes, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collingwood, O.

VARNIK "PROSVETA":

John Kavertnik.

VARNIKI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6208 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. F. J. naj se pošljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE OLEDN GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljajo na naslov:

JOHN AMBROSIO, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPISLJIVE VARNIKI, ki sta jih oddali prva in druga in-stanca, se pošljajo na naslov:

ANTON HRAST, 311 — 90th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPILI, razprave, članki, znamenja itd. na "Prosveto" se pošljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2657-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, opini, se pošljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657-28 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. F. J., uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu na-veden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsake pete ure in tretji četrti v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

niste obljubili pet frankov nagra-de poštenemu najditelju, ki naj-de vaš denar. Da bi pa moral ta denar dotični vam vrniti, ni bilo v oglašni nič omenjeno!" Nato je obesil slušalo in odšel.

Ubogi revež: — "Zakaj si je-zen na svojo ženo?"

"Zato, ker mi je vrgla jajce v glavo, ko sva se danes jutraj kregala!"

"To je bilo gotovo trdo..."

"Ne, mehko!"

"Toliko bolj trdo!"

Na poti k zdravniku. — Miha: "Za božjo voljo, kaj pa je s Jo-žetom?"

Gašper: "V naglici se je po-motil na steklenici. Mislil je, da je notri žganje, pa je bil bencin!"

Miha: "Tako, tako! Zato pa tudi teče kakor avtomobil!"

KADITE TILMAN CIGARE.
Unijako izdelane
Tilman Cigare 100
"La Osmo" Cigare 100
TIEMAN CIGAR CO.
AUBORA, MINN.

Kaj nam prinese vojna

Tega nihče ne ve, ali tisto in tisto odzdravljenih bolnikov ve, da za slabo živce, izgubljeno moč, živahnost in energijo, bolečino v kolodcu in v oblistih, splošno oti-hlost, nočno potenje, za posledico preveč zavistnih alkoholnih pijak, in za preveč navzite hrane si bo-jlova zdravila na svetu, kot so JUVITO TABLETE.

En zavoj tega čisto prirodnega zdravila dobi za 1 dolar, šest zavojev pa za 5 dolarjev — ako želite zavarovati poštijatev, 10c vsa. Pošljemo na vse kraje.

Juvito Laboratory
South Hill Branch 6,
PITTSBURGH, PA.

DELO DOBI
dober izučen krojaški pomočnik. Stalno delo. Dobra plača. Potre-bujemo ga takoj. Inglasite se oseb-no ali pišite na naslov: V. Krasič, 505 1/2 Broad Street, Johnstown, Pa. (Nov. 5-6-7)

BRENNER GARAGE.
Ako se vam pokvari kava, ali če imate konje za podkovanje, obr-nite se do nas. Mi popravimo vse v najboljši zadovoljnost.
A. STRANDBERG & KURTIH,
1500 East Abriendo Avenue,
Pueblo, Colo.

NAPREDEK.
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njeni-mi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V salogi imam vse za vsakdanje potrebni-ne po smerni ceni.
ANTON KORNIC,
Hormida, Pa.

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
326 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slo-venski zdravnik, ki je v svoji praksi imel vsakega bolnika, ki mu je bil potreben. Zdravilo, ki ga uporablja, je bilo v svoji praksi že več kot 20 let. Zdravilo, ki ga uporablja, je bilo v svoji praksi že več kot 20 let. Zdravilo, ki ga uporablja, je bilo v svoji praksi že več kot 20 let.

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00
Je izredno priročen in varen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.
Mi pošljite vaše vloge in dobite v 24 urah odgovor na vsa vaša vprašanja.
Napišite nam o vseh vaših vprašanjih na naše vloge.
MOČNA, KONSERVATIVNA IN NAPOSREDA INSTITUCIJA.

